

Г. Т.

[ДОПИС З ПЕРЕМИШЛЯ 1849 РОКУ]

Будучи одного разу в червні в Перемишли за своїми справунками, учув-єм в будний день звук звона великого в нашій церкві. Цікавість мене збрала зобачити, що то за набоженство. І чуть був-єм на площаді школьній і увидів-єм, як школярі виходячи з училища розділялися при дверіх. Одні ішли до латинської катедри, то погадав-єм собі суть напевно Поляки, а другії ішли в праву сторону до церкви катедральної... а тото Русини. Для того чим борше поспішив-єм запитатися студентів¹, щоби то було за набоженство – і сказали мені, же то є Празник шкільний, або іначе день памятний заложеня училища Перемиского і з тої причини буде відправлятися Служба Божая. Пришовши до церкви увидів-єм школярів по класах порозділяних, одні стояли, то певно з низших, а другії сиділи в лавках, то були з висших клас гімназіальних. За ними стояв молодий священник, то був, як ся довідав-єм, Г[осподин] катехета². Службу Божую відправляв оден з Всеч. Крилошанів Перемиских, а прочіі Всеч. Члени Капітули сиділи в крилосах. Хор співаків заведенія приспомятного Єпископа Снігурського співав складно; не було без того, щоби і молодці школьній не були в тім хорі, бо то від давна уже хор по найбільшій часті із них складав ся. Була то Служба Божа благодарственна, як з ектеній і євангелія дізнав-єм ся. Особливше, що на мене враженє зділало, була піснь *Слава во вишних Богу* возставшими молодцями шкільними єдноголосно відспівана. Бо ледво що відчиталася молитва благодарственна по заамвонній, зараз всі воскликли: *Слава во вишних Богу і на землі мир во чоловіцїх благоволеніє*. Тії слова пісні із уст молодців взрушили мене не мало, так, же і я получаючи ся з ними, мимовільно мусів-єм співати. Нагадав бо я собі перешлий рік, як то молодь зведена безвірними ворохобниками, по улицях викриковала слова ненависти ко інноплеменникам, і навіть свій власний рід безбожно ганьбила, а вправляючися в оружю цілому світови війну видавала – а нині наші рускї діти, тії цвіти народа нашого всі

⁴ вважає за належне скерувати.

¹ Студентами називали тоді учнів гімназії.

² Священиком-катехетом був о. Юстин Желехівський (15.05.1821–26.03.1900).

єдиноголосно піснь спокою співають і славу голосящи Богу желают мира на землі і якби годили (мирили) народи поваснєніі кажуть «во чоловіцїх благоволеніє». І так заохочений тими любими виразами спокою співав-єм з цілого серця – аж мене слова пісни, котру і молодь не без взрушеня співала, слова мовлю! *Гді к тебі прибігоц, научи мя творити волю твою, яко Ти єси Бог той яко у Тебе єсть істочник живота: во світі твоєм узрим світ* до слез проняли і дух ми заперли, так, що не могучи співати в кут уступив-єм, щоби слези лючіі ся мені по лиці обтерти. Видячи бо молодь а межі ними з молодших кляс єще діти співати слова виражаючийі наміренє, в якім пришли до церкви, до дому і престола Божого, щоби Госп[одь] Бог їх просвітив і научив волю свою творити, їх котрій глядають світла, у Того, що єст істочником правдивої жизни, і благают, щоби тільки через світло науки єго могли узріти світло, могли просвітитися правдиво. Що за взнесєна мисль, що за прекрасна піснь для молоді образуючої ся. По скінченім набоженьстві пі-йшов-єм за своїми справами, а маючи їх много відіхав-єм домів, і заклопотавши собі голову тими а потому обовязками парафіяльними, не мав-єм вільного часу тиї мої чувства, Вам, Честний Друже, описати – були би помало може і вигасли при щодневних старанях господарских, коби була знову не надала менісь спосібність їх відновити. Приїхавши бо знову до Перемишля трафив-єм щастливо на набо-женьство подобное первому. А довідавшись від знайомих мені студентів, же завтра починаються ексамина і ретористи просили Г[осподина] Катехету о Службу Божую о призванє помощи св. Духа, встав-єм на другий день раненько і пійшов-єм за моїми інтерєсами, щоби посправлявши тиї міг-єм бути о семім часі на набоженьстві. А коли уже зближалася висше означєна хвиля пришов-єм до церкви а ставши собі в кутку ждав-єм Служби Божої. І зараз на голос звінка катедрального сталися схо-дити студенти і гнет була і повна церков. Прибули єще до того і нормальнійі кляси зо своїми учителями – і очіковали всі тихонько Служби Божої. В такій святій ти-шині дав ся чути голос звінка заповідаючого початок св. Літургії і бряск кадиль-ниці, і зараз поприкланяла вся молодь коліна і з чувством приспівала піснь: *Царю небесний*. Потому цілу службу Божую на всі ектєнії відповідаючи самі з наво-дящими їх питомцями Семинарії пречудно відслужили. Тут знову щось для мене нового, неслухняного. Ніде бо не чув-єм по селах, щоби люди всі співали, не мають бо такого просвіщеня, в містах заступають їх штучнійі хори, а ту вся молодь дость численна, бо на око видавало ся мені їх більше як 200 — такое мовлю число учути єдиноголосно молодими, чистими голосами славу Богу співати, то мені ся в житю моєм не придало. Для того занятійі їх набожністю співав-єм враз з ними. І так нині молодців приклад до набоженьства мене восхитив. Уважав-єм, же они тим набо-женьством були дуже занятыми і за честь собі мали, бути причастниками так великої офіри, Посланіє бо Апостольськое і Символь Віри двох відчитало учен-ників гімназіяльних, хотяй-єм в крилосах сидящих Алюмнів бачив. Але що мене знову аж до слез взрушило то була піснь: *Да ісполнятся уста наша* і пр. особливо, же якийсь тоненький, дітинний голос меже іншими відличався, а надівсе слова пісни тоїж: *і нас Боже соблюди во твоєй святині вся дні поучатися в правді твоєй* блага-ючим голосом одспіваної, якби особливо о тоє молилися, щоби Госп. Бог їх невин-нійі серця заховав в святости, і щоби обучаючися в школі по вся дни поучалися

в правді (справедливості) Божой і що день в ній взрастали. Ту нагадав-єм собі: *Із уст младенець суцїх совершал єси хвалу*. – Многолітствіє найясн[ійшому] Монарсі закінчило тоє так чудноє, в тих часах незвичайноє набоженство. Жаль ми було, що так борзо закінчилося, а хотяй цілу годину тривало, видавало мені ся лише коротеньков хвильков. А коли ся всі розійшли поспішив-єм до моєї світлиці в гостинницю, а взявши папер і перо списую Вам, Честний Друже, тоє, щоби знову взрушене чувств моїх не загладили і не знищили щодневній прикрий житя справи і пр[очая].

Перемишль, 6/18 юлія 1849

Г. Т. [Допис з Перемишля] // *Зоря Галицка* (1849/65/3(15) серпня), с. 388–390. Під криптонімом *Г. Т.* міг ховатися о. Григорій Тураш (1807–1862), парох в Буневі Яворівського деканату.

До друку приготував і примітки спорядив *Володимир Пилипович*

